

TREBALL SOCIAL I SALUT

L'ètica vers l'usuari

Núria Terribas i Sala - Directora

Evolució de la pràctica professional

Pràctica tradicional:

- relació més directa professional-usuari
- context més personalitzat i estructures menys complexes atès el menor desenvolupament dels Serveis Socials
- deontologia professional més present en un context de "beneficència"

Pràctica actual:

- confluència de múltiples professionals i altres entitats i serveis de l'Administració que intervenen
- massificació de la demanda i escassetat de temps que obliguen a "optimitzar" recursos...
- complexitat del serveis i tipus d'intervenció i gran variabilitat en la problemàtica social

**CAL PROFESSIONALITZAR ELS
SERVEIS SOCIALS**

Destinatariis dels serveis socials

Persones en situació de:

- ✓ Discapacitat física, psíquica o sensorial
- ✓ Malaltia mental i malaltia crònica
- ✓ Necessitats socials
- ✓ Drogodependències i altres addiccions
- ✓ Violència o delinqüència infanto-juvenil, de gènere o familiar (maltractament en gent gran)
- ✓ Exclusió i aïllament social
- ✓ Condicions laborals precàries, desocupació i pobresa
- ✓ Discriminació per qualsevol causa (gènere, raça, malaltia, cultura, etc...)
- ✓ Urgències socials

Situacions de VULNERABILITAT

Relació en Intervenció Social

Intervenien:

- ✓ L'usuari
- ✓ Els professionals sanitaris i d'intervenció i treball social
- ✓ Els familiars i persones properes i en cas d'incapacitat legal, els tutors
- ✓ L'organització (administratius i altre personal)

PRINCIPIIS RECTORS del sistema públic de serveis socials (Llei 12/2007):

- Respecte pels drets de la persona i la seva dignitat
- Foment de l'autonomia personal
- Participació dels usuaris en el seguiment i avaluació de la gestió dels serveis

COMPROMÍS PROFESSIONAL

- Llei 12/2007 ← Recull els aspectes ètics com a eix vertebrador del sistema social a Catalunya (art. 86: *promoure els valors i les bones pràctiques relatives a l'ètica en l'àmbit dels serveis socials*) i promou la creació d'instàncies ètiques per consulta de problemes en intervenció social
- **Àmbit internacional** ← La FITS diu que *“els treballadors socials han de promoure i fomentar el debat ètic entre els companys i empleats i assumir la responsabilitat de prendre decisions èticament fonamentades”*

DRETS DELS USUARIS del sistema públic de serveis socials (Llei 12/2007):

- Respecte pels drets de la persona i la seva dignitat
- Foment de l'autonomia personal
- Participació dels usuaris en el seguiment i avaluació de la gestió dels serveis

COMPROMÍS PROFESSIONAL

Cal garantir el respecte a la dignitat de la persona, el seu benestar i el respecte a la seva autonomia i a la seva intimitat

☛ **obligació professional** de complir adequadament:

- deure d'informació
- deure de confidencialitat
- deure de continuïtat assistencial
- drets específics dels pacients institucionalitzats (residències, centres de dia, hospitals...).

**Deures recollits en els codis deontològics
(treball social, educació social)**

DRET D'INFORMACIÓ

- Dret a elecció de mesura o acció d'intervenció entre les opcions disponibles ➡ **deure d'informació** objectiva, entenedora i veraç sobre la seva situació i les alternatives o prestacions disponibles i criteris d'adjudicació
- **Consentiment** de l'usuari per a l'acceptació de la prestació o servei ➡ per escrit p.e. per ingressos residencials

DRET A LA INTIMITAT

- Dret d'accés a la informació personal - expedient individual (excepció de les dades de terceres persones) – i a que se'n preservi la **confidencialitat** ← deure professional i institucional
- Objecte de la confidencialitat: la **INFORMACIÓ** sobre la persona a la que el professional té accés per raó de la seva activitat (dades personals, dades de salut, dades socio-familiars, etc.), siguin dades referides pel propi usuari o dades obtingudes de la pràctica assistencial o en el procés d'intervenció

Elements a tenir en compte:

- “secret compartit” (equip)... fins on arriba? ➔ responsabilitat dels professionals i de les institucions fins els nivells més bàsics (traspàs d’informació per diversos mitjans, converses informals, etc.)
- estructures i processos no sempre adequats (comunicació entre nivells assistencials, espais d’informació i entrevistes, domicilis, en recursos residencials habitacions compartides, etc...)
- trencament forçós del secret (risc per tercers, col.laboració amb la justícia, etc...)

Recollida essencialment en l'EXPEDIENT PERSONAL (en salut, pot ser part de la H^a C^a) ➔ concebut com un “fitxer de dades personals”, que integra:

- ✓ Dades d'identificació de l'usuari
- ✓ Dades socials (incloent-hi dades de terceres persones i valoracions i anotacions subjectives del professional...)
- ✓ Dades de salut o altres

Obligació **institucional** d'establir mesures de protecció i control d'accessos i obligació **personal** de respectar-les

DRET A LA CONTINUÏTAT ASSISTENCIAL

- Dret a un pla d'atenció individual, familiar o convivencial
- Dret a una atenció urgent o prioritària en situacions crítiques
- Dret a rebre assistència mentre persisteixi la situació de necessitat
- Dret a un professional de referència com a interlocutor principal

Deures de tot usuari dels serveis socials:

- fonamentats en un principi ètic de **RESPONSABILITAT i JUSTÍCIA SOCIAL**
- per a fer possible l'accés universal a les prestacions socials –pilar de l'estat del benestar– sota un criteri de **SOLIDARITAT**

DEURES

- ✓ **facilitar informació veraç sobre la seva situació per a una correcta valoració**
- ✓ **col.laborar amb els professionals (seguir les indicacions, acudir a les entrevistes, etc.)**

DEURES

- complir els acords en relació a la prestació atorgada i destinar-la a la finalitat corresponent
- comunicar els canvis de situació que puguin afectar a la prestació així com retornar els diners indegudament percebuts
- complir amb les normes i procediments per a l'ús de la prestació
- respectar la dignitat i els drets del personal

**Necessitat de donar a conèixer una
CARTA DE DRETS I DEURES SOCIALS**

Moltes gràcies...

Institut Borja de Bioètica

www.ibbioetica.org

www.bioetica-debat.org

www.campus.ibbioetica.org